

Forsvarsdepartementet
Postboks 8126 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2021/471-0 432.3

Deres ref.

Dato 13.11.2021

Høringsinnspill til forskrift om opptak og bruk av informasjon om bestemte angitte bunnforhold - Forsvarsdepartementet

Bakgrunn

Forsvarsdepartementet har 13.09.21 sendt forskrift om opptak og bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold på høring. Forskriften foreslås hjemlet i lov om informasjon om bestemt angitte områder, skjermingsverdige objekter og bunnforhold fra 2017.

Utgangspunktet for forskriften er sikkerhetsmessige hensyn, men departementet opplyser at forskriften skal balansere sikkerhet mot næringslivets interesser og samfunnsformål.

Praksis i dag er at «private som ønsker å samle inn nye data eller som har behov for graderte data inngir søknad til Kartverket, som igjen søker Forsvaret v/Forsvarets Operative Hovedkvarter (FOH) om frigivelse/avgradering på deres vegne. FOH har fastsatt egne retningslinjer for henvendelser om avgradering og utlevering av datasett om bunnforhold, som følger reglene for avgradering i sikkerhetsloven med forskrifter. Hvorvidt unntak fra forbudet mot opptak og bruk av bunninformasjon skal gis, beror på en konkret helhetsvurdering. Det er hovedsakelig omfattende bruk av informasjon og systematisk opptak ved bruk av avansert utstyr for å gjennomføre systematiske kartlegginger av norskekysten det er behov for å kontrollere og beskytte mot. Utgangspunktet for vurderingen er en helhetsvurdering av den sikkerhetsmessige risikoen den planlagte aktiviteten vil innebære og det konkrete skjermingsbehovet informasjonen har. Relevante momenter i vurderingen er blant annet

- områdets størrelse
- områdets sensitivitet
- om området er innenfor eller i nærheten av Forsvarets fastsatte forbudsområder etter forskrift om militære forbudsområder innen Sjøforsvaret
- hvem som ber om avgradering og utlevering
- til hvilket formål informasjonen skal brukes, herunder privat eller nærings- eller samfunnsformål
- hvordan kartleggingen skal foretas, herunder hvilket utstyr som brukes og hvilken kvalitet og oppløsning dataene vil få
- om, og eventuelt i hvilket omfang, informasjonen skal deles med tredjeparter
- om informasjonen kan gjøres tilgjengelig ved å gjøre den taushetsbelagt

Det kan nevnes at tillatelse til bruk av høyoppløselige dybde data i forbindelse med forarbeidene til Jomfruland nasjonalpark ble innhentet etter denne ordningen i 2014, til prosjektet Frisk Oslofjord og til Arendal kommunes havneområder i løpet av de siste årene.

Med «opptak og bruk av informasjon» menes at «informasjonen blir innhentet og lagret på et medium slik at informasjonen kan brukes på et senere tidspunkt. Innsamling av informasjon som ikke kan lagres vil dermed ikke være opptak i lovens forstand. Med «på annen måte bruke» menes at forbudet gjelder alle former for behandling av informasjonen, inkludert det å mangfoldiggjøre, spre, behandle eller videreformidle informasjonen til andre, herunder også direkteoverføring av informasjonen.»

Informasjon som har lavere tetthet enn 50 x 50 meter og informasjon om bunnforhold 30 meter eller grunnere vil i utgangspunktet være ugradert. Departementet foreslår følgende:

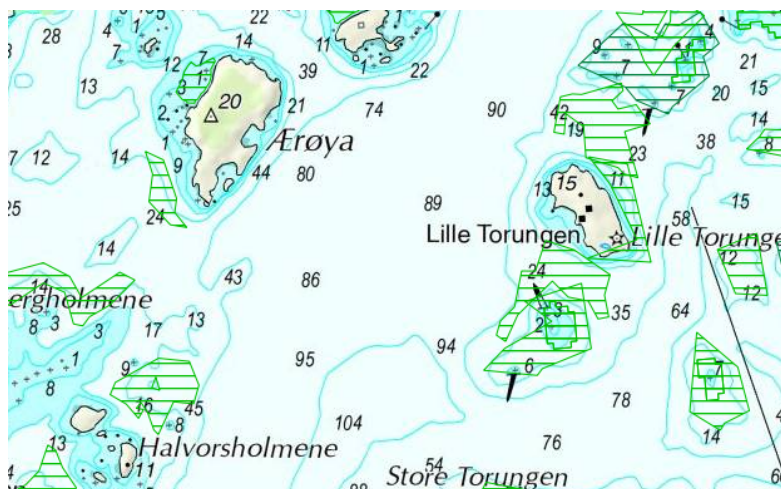
Dybder relativt til sjøkart-null	>50mx50m	>25mx25m	<25mx25m
0-30 meter	Ugradert	Ugradert	Ugradert
30 meter>	Ugradert	Begrenset	Konfidensielt

Departementet ønsker å gjøre forskriften gjeldende også for blant annet Svalbard og Jan Mayen. Forskriften vil endre saksbehandlingspraksis ved at Kartverket vil behandle en større andel av sakene.

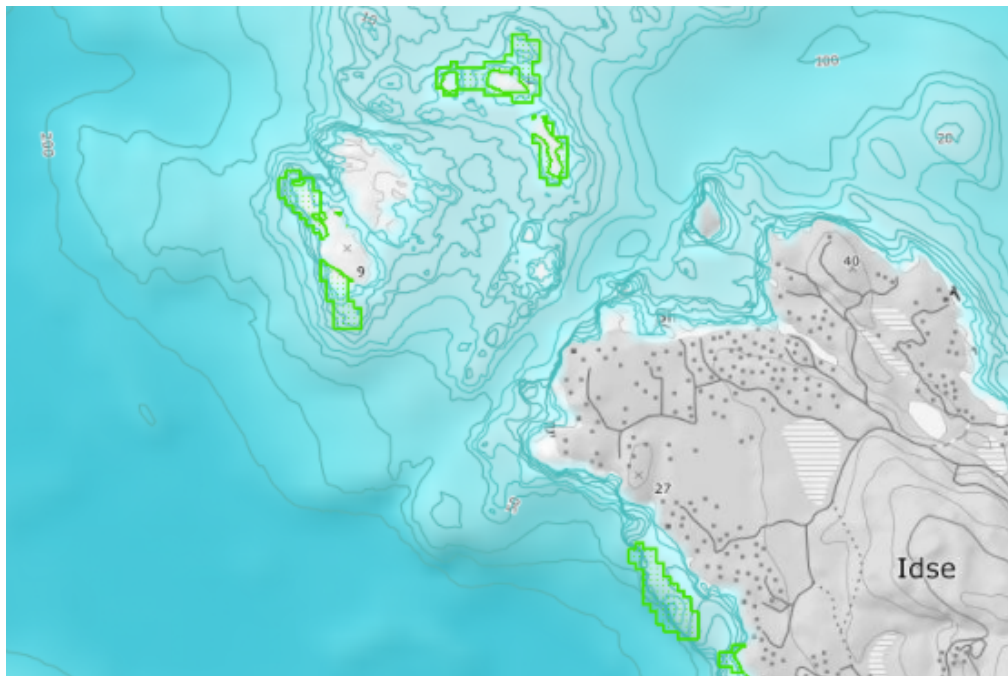
Vurdering

Raet nasjonalpark består av ca. 98 prosent sjø, med dyp ned til ca. 500 meter i ytre del.

Her er et utsnitt av den tilgjengelige kartoppløsningen vi bruker – Ærøydypet mellom Ærøya og Store Torungen: (Toporaster) 1:20 000.

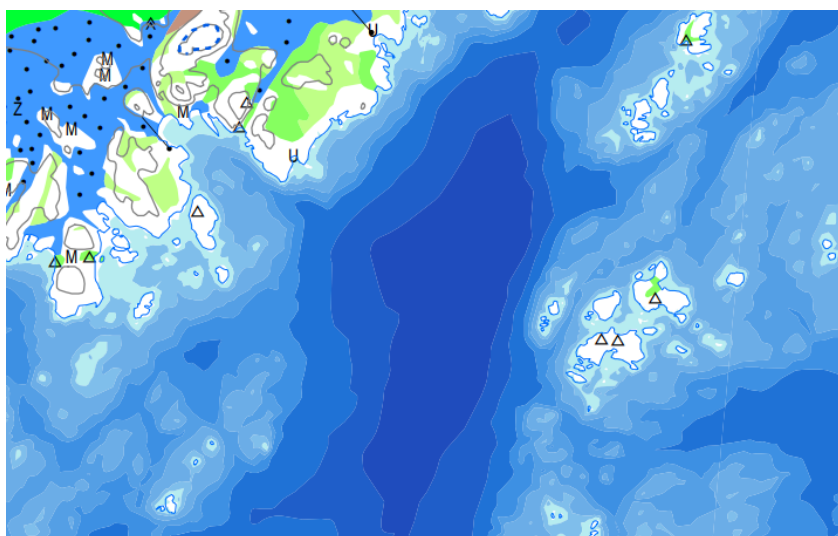
Her er samme målestokk 1:20 000 fra Idse i Boknafjorden, innenfor Stavanger:

Vi har nylig bestilt nye kart med havbunn av NGU. Her er et transekt:

Og detaljer fra Ærøydypet:

Kartene fra NGU har langt fra like god oppløsning som kartene som er offentliggjort fra pilotprosjektet i Stavanger.

Kunnskapen om og forvaltningen av sjøbunnen kan forbedres vesentlig ved å ta i bruk moderne kartleggingsutstyr og modellering.

I prosjektet Frisk Oslofjord er det utviklet lovende økologiske bunnkart som kan gi nye muligheter. De økologiske bunnkartene er basert på kartlegging som i utgangspunktet ikke er tillatt i forslaget, da kartleggingen er høyoppløselig og fra dyp under 30 meter. Stavanger kommune har vært pilotprosjekt i marin økologisk kartlegging og kommunene rapporterer at dette har gitt et helt nytt vektøy for god forvaltning av kystområdene.

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/naturkartlegging/okologisk-grunnkart/>

Det samme gjelder prosjektet Kampen mot Spøkelsesfiske som er startet opp i de marine nasjonalparkene fra svenskegrensen til Agder. Der er det planer om å bruke avansert, autonom undervannsfarkost som gjør høyoppløselig opptak på dypere vann og som kartlegger effektivt. Skal tapte fiskeredskap identifiseres for så å bli tatt opp, er en avhengig av den beste oppløseligheten på opptakene som er tilgjengelig. Foreløpige anslag viser at det er ca 10 000 tapte redskaper i Raet Nasjonalpark (10-90 meter under havet) hvor omtrent ¼ til enhver tid inneholder fisk, krabber og hummer. Det er utviklet kunstig intelligens som kan gjenkjenne disse teinene fra videoopptak – men kartleggingen er sterkt begrenset av sikt. Bruk av havbunnsteknologi som sonar gir fordelene av at man kan dekke større flater og arbeide uavhengig av sikt.

En begrenset antall naturtyper er kartlagt i kystområdene: Ålegress, tareskog, bløtbunn, skjellsand og israndavsetninger. Denne kartleggingen etter håndbok 19 er nå avsluttet, og var begrenset til de grunne kystnære områdene. Vi har svært lite kunnskap om naturmangfoldet på havbunnen dypere enn 30 m.

Styret får søknader om brygger, sjøkabler, anlegg og aktiviteter i sjøområdene og avgjørelsene fattes i dag på et svært mangelfullt kunnskapsgrunnlag. Vi har med stor forventning sett frem til å få tilgang til marine økologiske grunnkart slik at nasjonalparkstyret, kommunene våre og søkere kan bedre ivareta verneverdiene i nasjonalparken ved behandling av tiltak. Marine økologiske grunnkart vil dessuten gi oss verdifull informasjon om bunnhabitater, mulige områder med marin forurensning og potensiale for viktige arter.

Innspill til Forsvarsdepartementet

Styret er svært bekymret for at forskriften vil være til hinder for bedre kunnskap, forvaltning og opprydding på sjøbunnen, noe som er vesentlige samfunnsinteresser som bør veie tungt opp mot sikkerhetshensyn. Vi har ikke grunnlag for å foreslå konkret hvordan forskriften kan innrettes for å avklare at denne typen virksomhet kan foregå uten at den i utgangspunktet er i strid med forskriften, men at departementet bes om å løse det.

Det er svært viktig for god ivaretagelse av havområdene at kunnskapen om sjøbunn og andre marine datas gjøres tilgjengelig for alle som trenger det, og ikke avhengig av en svært krevende innsynsprosess.

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

(VEDLEGG)

(MOTTAKERLISTE)

Kopi til:			
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM
Tvedestrand kommune	Postboks 38	4901	TVEDESTRAND
Arendal kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Grimstad kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO

(KOPITILTABELL)